

Robi Kroflič, Darja Štirn, Petra Štirn Janota

Vzgoja v času pandemije zahteva izgradnjo inovativnih učnih okolij – primer vzgoje z umetnostjo

Pedagoško-andragoški dnevi

Ljubljana, 16. 9. 2021

© Srednja oblikovna šola Maribor

© Gimnazija Frana Miklošiča Ljutomer

Najprej se je s podaljševanjem izobraževanja podaljševala mladost do tridesetega leta, zdaj pa se s podaljšano psihosocialno odvisnostjo od staršev v mladost močno zajeda otroštvo. Pandemija je še bolj razklala prepad med otroštvom in odraslostjo. S pandemijo mladi ostajajo doma v neke vrste zamrznjenem odraščanju...

Mladi predstavljajo pomenljivo družbeno skupino šele, če se družbeno uveljavljajo s svojim uresničevanjem prihodnosti... **Mladino določa prav to, da se dvigne nad psihofizični proces odraščanja in postane družbeno, kulturno ter politično pomenljiva družbena skupina.** Torej, če za generacijo doraščajočih ni prihodnosti ali jim je pot do nje zaprta, nedostopna, zasedena, ne more biti mladine v pravem pomenu besede.

(Mirjana Ule, Intervju za Delo, 19. 6. 2021)

Oris predavanja

- Ključne napake v vodenju šolske politike v času zaprtja vrtcev in šol
- Kaj o posledicah šolanja na daljavo na mladostnikih govorijo raziskave?
- Kaj smo poskušali doseči z umetniškimi projekti v času zaprtja vrtcev in šol v projektu *Razvoj sporazumevalnih zmožnosti s pomočjo umetnosti (SKUM)*
- Opise prizadevanj učiteljev in vzgojiteljev za preseganje stisk mladostnikov bomo poglobili v diskusijski skupini

Ključne napake v vodenju šolske politike v času zaprtja vrtcev in šol

- Lagodno pojmovanje zaprtja šol in poteka šolanja na daljavo kot zgolj metodične prilagoditve izvedbe kurikulumov
 - ...in posledično zamenjevanje poučevanja s samostojnim učenjem
 - ...ter spregled dejstva, da je za uspešno izobraževanje pomembna široka paleta odnosov (med vrstniki in odraslimi) ter sodelovalno učenje
- Sistematično naslavljanje mladih kot „potencialnih bio-teroristov“, ki ne skrbijo dovolj za zaščito pred okužbo z virusom
 - ...kot primer negativnega pripoznanja, ki sproža t.i. pygmalionov učinek
- Spregled nevarnosti, ki jih prinaša raba IKT v okoljih, kjer je mladi in njihovi starši niso vajeni
 - ...in mladi postanejo ujetniki v mehurčkih navidezno povezanih skupnosti
 - ...ter žrtve teorij zarot in spletnega nasilja

- Spregled dejstva, da je učenje za ekrani bolj utrudljivo (problem vzdrževanja pozornosti) in manj motivirajoče, če učne vsebine niso kontekstualizirane – povezane s problemi, s katerimi se ukvarjajo mladi
- ...in da učenje za ekrani hitro individualizira pedagoške procese ter pasivizira mladostnike, ki po daljšem obdobju ponovno izkazujejo več interesa za družbeni angažma (raziskava *Mladina 2020*)

Kaj o posledicah šolanja na daljavo in splošnem stanju med mladostniki govorijo raziskave?

- Večji kulturni in politični angažma (Raziskava Mladina 2020)
 - Zanimanje za kulturo in umetnost (23% 2010, 43% 2020)
 - Zanimanje za politiko je še vedno nizko, a višja stopnja družbene angažiranosti (udeleženosť na protestih 48% 2020)

- Porast duševnih stisk (Raziskava Mladina 2020, Raziskava NIJZ 2021)
 - Občutenje stresa (17% 2010, 36% 2020)
 - Osamljenost (9% 2010, 30% 2020)
 - Povečanje naveličanosti, apatičnosti, utrujenosti, nejevoljnosti in žalosti, razdražljivosti, upad motivacije in koncentracije, občutkov dvoma v svoje sposobnosti v drugem valu Covid-19
 - Skoraj vsi študenti, vključeni v raziskavo, vsaj kdaj opazijo določene znake depresije in anksioznosti, čutijo negativen odnos do sebe ter se soočajo s kronično utrujenostjo
 - Skoraj polovica študentov, udeležениh v raziskavi, poroča o potrebi po psihološki pomoči. Večina izmed teh pomoči ni poiskala. Samomorilne misli/vedenje je imelo 24% anketiranih študentov.

- Kaj kaže anketa med mladimi DIC-ovci (povprečne ocene na lestvici od 1 (se popolnoma strinjam) do 4 (nikakor se ne strinjam), N=348)
 - Upad motivacije in koncentracije za učenje (1,5)
 - Čutim, da bom veliko tega, kar sem se naučil/a, hitro pozabil/a (1,7)
 - Manj je sodelovanja s sošolci pri učenju, opravljanju domačih nalog, ponavljanju (1,8)
 - Strah pred okužbo bližnjih (1,9), Strah pred lastno okužbo (3,1)
 - Šolanje na daljavo terja več učenje, ker je premalo vaj, demonstracij, konkretnih primerov (2)
 - Želim si, da se šole ne bi več zapirale (2)
 - Ob vrnitvi k pouku v šolo sem zaznal/a, da imam veliko vrzeli v znanju (2,1)
 - Brezvoljnost (2,2)
 - Pouka na daljavo mi je ustrezal (2,3), Lažje se učim v dijaškem domu kot doma (2,4)
 - Negativen odnos do sebe (2,5)
 - Kronična utrujenost (2,5)
 - Samomorilne misli (3,5) in Samopoškodbeno vedenje (3,7)

- Kaj kaže anketa med mladimi DIC-ovci o zdravstveno-političnih ukrepih č času pandemije (povprečne ocene na lestvici od 1 (se popolnoma strinjam) do 4 (nikakor se ne strinjam))
 - NAJVEČJI % STRINJANJA
 - O smiselnih ukrepih v zvezi s šolanjem v času epidemije bi se moralo Ministrstvo za šolstvo in šport dogovarjati tudi s predstavniki dijakov (1,6)
 - Mnogi zapovedani ukrepi so izraz želje oblasti po nadzoru nad državljani (1,9)
 - O pogojih šolanja v času Covid-19 bi morala aktivno odločati pedagoška stroka (1,9)
 - NAJMANJŠI % STRINJANJA
 - Šole so močno rizično okolje zato jih je treba zapreti pred gospodarskimi dejavnostmi, storitvami trgovinami (2,8)
 - Mladi se vedejo neodgovorno - ukrepov ne upoštevajo v zadostni meri (2,7)
 - Šolanje na daljavo je učinkovit nadomestek za pouk v učilnicah (2,7)
 - Prostovoljno samo-testiranje je učinkovit ukrep za ohranjanje odprtih šol v čim večji meri (2,7)
 - Razglasitev pandemije Covid-19 je zgolj posledica interesov farmacevtske industrije in mednarodne politike (teorija zarote) (2,6)

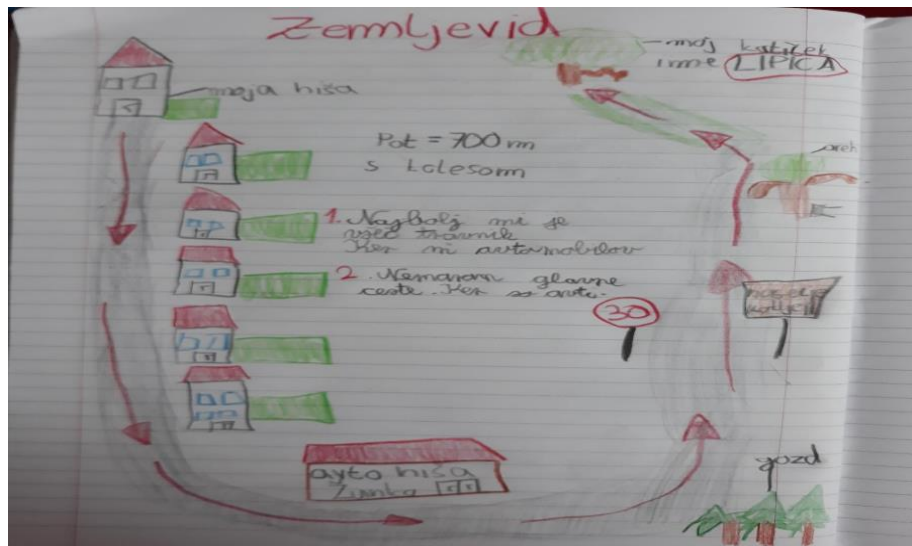
Prizadevanja za premagovanje stisk mladostnikov v času šolanja na daljavo v projektu SKUM

- Vzpostaviti vrstniški socialni prostor s projekti, ki zahtevajo sodelovanje
- Spodbujati kreativno rabo IKT
- Kontekstualizirati učne vsebine:
 - Boljše zaznavanje sebe v času zaprtja šol
 - Vzpostavljanje aktivne drže v svetu in naslavljanje problemov, povezanih z digitalizacijo življenja in izobraževanja
 - Poglobljanje učnih vsebin z rabo umetniških jezikov (metafor)
- Učne vsebine povezati z učenjem v realnem okolju
- Dosežke projektov predstaviti širši javnosti v lokalnem okolju

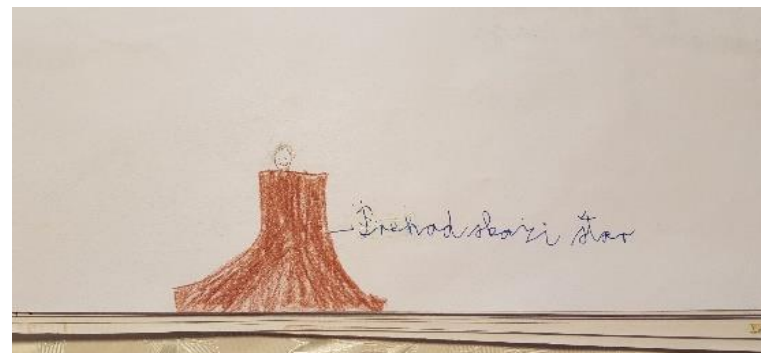
Vzpostaviti vrstniški socialni prostor s projekti, ki so zahtevali sodelovanje

- Skupaj s pedagoškimi delavci in umetniki smo si prizadevali **vzpostaviti socialni prostor** med otroci in mladostniki, jih povezati v času, ko so vsak zase in jim pomagati k občutljivem zaznavanju in izražanju sebe v tem času in sočutnem doživljanju drugega.

PRAVLJIČNI PROSTORI – KOTULJSKI KOTIČKI, OŠ Koroški jeklarji, podružnica Kotlje, (4. razred, učiteljica Suzana Makič, pripovedovalka Špela Frlic, slikarka Lene Lekše)

Zemljevid poti do kotička

Skrivni prehod v kotičku, ki vodi v domišljjski svet

KOTULJSKI KOTIČKI 4.K

[illegible]

UNIVERSITY OF CALIFORNIA, LOS ANGELES, CALIF. 90024-1550

LEGENDA

3. TAZ - ŠKROBLOV GAZD (ŠKROBLOV GAZD)	4. TONJA S - GAZD MITYUNA	5. HANJA - ČINČIČE GAZD	11. KVA K - ŽELEZNA ŽRUKA	12. HAKA - MISTO PUPUR	13. LAM - EMIGRANT RUTČIČE	19. TON - ROKČA DR SONT GAZD	22. HLA - TRAJAN SPASOVITČIČ
3. LAM - ČINČIČE GAZD	8. KVA - ŠKLA JOKU	9. LAM - ALJAHN KAJ	13. KOKA - PERUTČIČE	14. HAKA - ŽANČI VOLČEK	17. TONJA K - TRAJAN TRAJANČ	19. LAM - ROKČA VN TRAJČIČ	22. ARTON - BOMER GAZD
4. KVA S - LUTICA	4. LAM - GAZD VANDERČIČ	9. LAM - KOTILOVČIČ MOKRE	13. VČ - PEKČIČ TRAJAN	14. LAM - ČINČIČE GAZD	19. ARTONČ - PLAGIČAN VANDERČIČ	22. HAKA - KOTILOVČIČ RUTČIČE	24. PČA - ČINČIČE GAZD (JAKU)

Zemljevid z razlago vsebine na stavbi šole v ogled vsem zainteresiranim mimoidočim.

- Končna refleksija učiteljice ob konkretizaciji zastavljenih ciljev:

Medsebojna povezanost in sodelovanje. Medsebojna povezanost in sodelovanje je prišla do izraza v času korone, ko so **učenci svoje koticke prikazali tudi vsem sošolcem in jih umeščali na skupni zemljevid in hkrati o svojih koticčkih tudi pisali, pripovedovali in vse to delili tudi s svojimi sošolci.** Drug drugemu so lahko pokomentirali zapisano. Ker so otroci delovali dokaj samostojno, ne-vodeno, je prihajalo do zanimivih in drugačnih posredovanj določenih mnenj, znanj in ugotovitev z njihovih strani. O določenih temah smo vodili skupne razgovore preko spletne učilnice in komunikacije. **Učenci so se v delo redno vključevali. Med sabo so komunicirali tudi telefonsko, se spodbujali, si podajali mnenja in si pomagali. Drug drugemu so radi prisluhnili in potrjevali ali negirali njegove ugotovitve.**

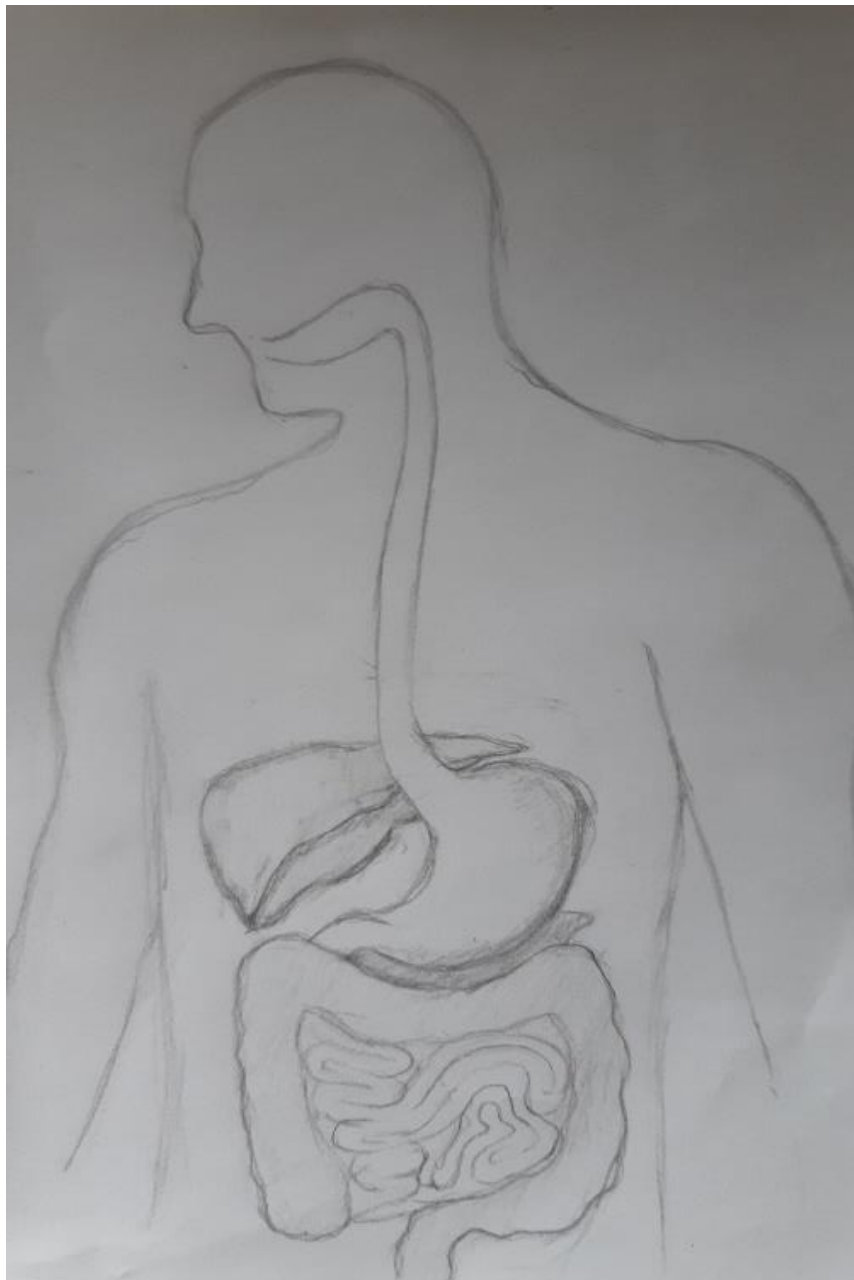
V tem cilju so pravzaprav že vključene dejavnosti, kot so: poslušanje, sodelovanje, povezanost, komunikacija. Med sabo so se učenci zelo pogrešali, zato so z zanimanjem poslušali drug drugega, kaj in kako so raziskovali. **V času po pandemiji, z vstopom v šolo se je izrazila močna povezanost sošolcev 4.k.**

- Izjava starša:

Projekt Kotuljski koticčki je bil tisti pomladanski žarek, ki je naše otroke med karanteno potegnil iz hiš v prebujajočo se naravo. Zanimivo je bilo opazovati učenje na drugačen način - brez priganjanja in prepričevanja je bila naloga opravljena, rezultat pa navdušujoč. Nastal je osupljiv zemljevid vseh koticčkov, ki so pomagali pozabiti korono in smukniti v domišljijski svet. Vse pohvale učencem in razredničarki!

Kreativna raba IKT

- Uporaba digitalne tehnologije lahko **predstavlja dopolnitev učnim sredstvom, potem in komunikacijam rednega poučevanja v razredu** (Medveš 2020).
- Skupaj s pedagoškimi delavci in umetniki smo premišljevali o tem,
 - kako tehnologije kombinirati s tradicionalnimi izraznimi jeziki in živo izkušnjo,
 - kako lahko učencem digitalna tehnologija nudi podporo za kreativno izražanje, priložnost za različne miselne izzive
 - in jih motivira, da različna spletna orodja kreativno uporabijo pri učenju.

Končna video animacija:

https://www.youtube.com/watch?v=BD_U5endZX0

© OŠ Stročja vas

- Izjave učencev

Z risanjem slike sem si učno snov bolj zapomnil. Bilo mi je kul. Všeč mi je bilo risanje in vkomponiranje risb v film. Ure biologije so postale zanimive tudi doma.

- Refleksija učiteljev

Podajanje snovi na daljavo je bilo precej drugačno kot v šoli. Stik z učenci je bil okrnjen, izmenjava vprašanj in odgovorov omejena. Težje je bilo odpravljati morebitne napačne predstave. Prav zato je preko e-pošte ves čas potekala izmenjava informacij med učitelji in učenci. Motivacija za delo je bila večja po srečanju učencev s Cirilom preko ZOOM aplikacije. K delu smo jih spodbudili tudi pri likovni umetnosti. Projekt predstavlja zanimiv način medpredmetnega sodelovanja, ki učence spodbudi k kritičnemu razmišljanju in odkrivanju pogosto spregledanih povezav med znanostjo in umetnostjo.

- Refleksija umetnice Katje Kosi

Učenci na OŠ Stročja vas so pokazali, da lahko z ustvarjalnimi pristopi podpremo učni proces tudi pri predmetih, ki na prvi pogled nimajo veliko skupnega z umetniškim procesom. V projektu "Od ust do mitohondrija" so z ustvarjalnimi rešitvami pristopili k obravnavanim učnim vsebinam in z veliko mero domišljije odkrivali, da se lahko o zapletenih procesih v človekovem telesu učimo tudi na zelo zabavne načine.

- Refleksija ravnateljice Mateja Leskovar Polanič

Delo v projektu je od učiteljic zahtevalo popolno spremembo v načrtovanju, pripravi in izvedbi vzgojno-izobraževalnega dela ter sodelovanje ne le dveh sorodnih predmetnih področij, ampak popolnima drugega pristopa, ki ga omogoča umetnost. Učiteljici Nataša in Daniela sta vložili veliko truda in časa ter vztrajali tudi ob nastalih ovirah, kar je doprineslo pozitivne odzive tudi pri učencih. Na OŠ Stročja vas sta opravili pionirsko delo!

Najstnike pridobiti, da se učijo tudi z gibom, plesom, telesom – to je uspelo plesalki Katji, ki je s svojim pristopom doprinesla prav to. Čas korone je sprožil tudi »demotivacijo« - tu je vstopil stripar Ciril in spet dvignil nivo motivacije, da je projekt prišel do svojega zaključka.

Nova izkušnja v novih okoliščinah – vsekakor si bomo vsi dobro zapomnili potek dela. Ozavestili pa smo tudi spoznanje, da **povezave različnih področij le doprinesejo h kvaliteti poučevanja in učenja** ter omogočajo trajno znanje. Čestitam in hvala.

Boljše zaznavanje sebe v času zaprtja šol

- **Umetnost lahko otroke in mladostnike podpre in jih poveže v soočenju z osebnimi stiskami** (Kroflič 2020).
- Iskali smo iskali umetniške medije, ki bi otrokom in mladostnikom omogočili, da se zavejo, kako bivajo v spremenjenih okoliščinah, kako doživljajo svet okoli sebe in kako lahko svoja doživljanja kreativno izrazijo.
- Digitalne zgodbe kot oblika pripovedovanja in opazovanja so se izkazale kot odlično sredstvo, saj tako pripovedovalca kot opazovalca spodbujajo k občutljivi pozornosti
 - kaj in kako bomo pokazali našo zgodbo drugemu
 - in kako se bomo odzvali na stisko, bolečino, doživljanje, o katerem nam drugi pripoveduje skozi fotografijo.
- »Zgodba, moja ali tvoja, je tisto, kar nas združuje, in dožni smo spoštovati zgodbe drugih in se iz njih učiti« (Clandinin idr. 2016).

Duh časa, Srednja oblikovna šola Maribor (2. letnik smer, medijski tehnik, učitelj Stevan Čukalac, fotograf Luka Dakskobler)

Microsoft Word interface showing a document titled "Osvetlitev pri fotografiranju in njena vloga v umetnosti (fotografija) - fotozgodbe". The document content is in Slovenian and discusses the purpose and goals of the activity.

Opredelitev namena aktivnosti

1. Namen aktivnosti je spoznanje teoretičnega problema in njegova praktična rešitev. Torej v uvodnem delu bomo s pomočjo teorije (npr. Kaj je osvetlitev, kako jo spreminjamo, ipd.) na kateri temelji učenje, dijaki v nadaljevanju preko spoznavanja in doživljanja pripeljejo do likovnih izdelkov (fotografij).
2. Preko tehnične izvedbe strokovnega področja pridobiti umetniško izkušnjo in pogled na fotografijo iz perspektive umetnika.

Osnovni cilji in predviden potek dejavnosti

-razume pomen direktne in indirektne svetlobe;
-razume nastanek ostrih oz. Mehkih robov v odvisnosti od vrste svetlobe;
-razume elemente osvetlitve v slikovnem sporočilu;
-razume pomen svetlobe v fotografiji.)

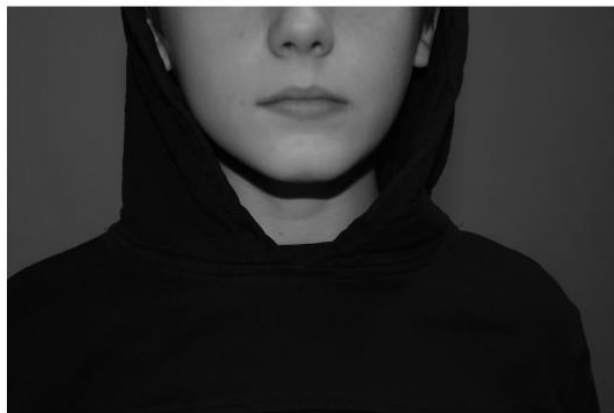
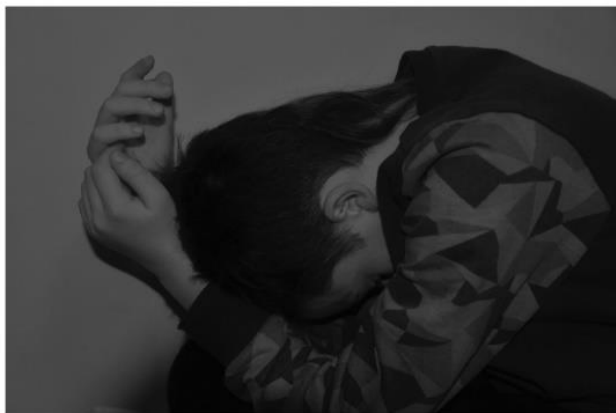
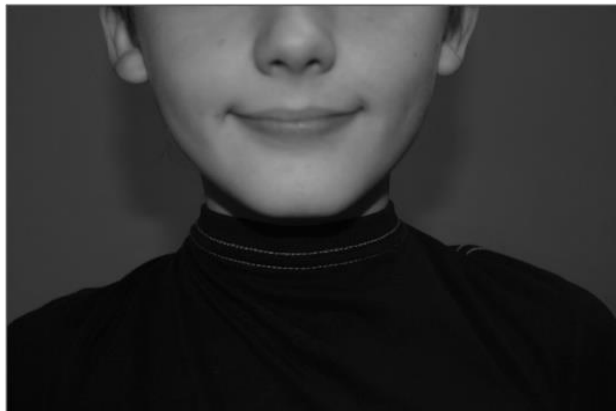
Osnovni cilj in potek dejavnosti

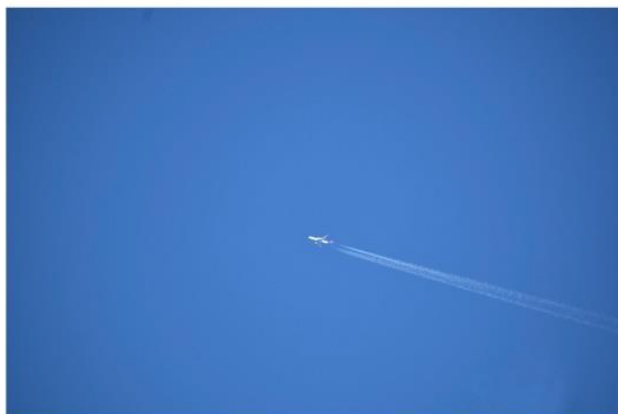
- osnovni vsebinski cilji
- Spoznati in praktično usvojiti osnovna izrazna fotografska sredstva
- Seznanitev in uporaba fotografske tehnike in tehnologije
- Pripraviti foto zgodbo na izbrano temo.

- osnovni vzgojni cilji
- sproščenost
- lažje izražanje mnenj
- bolj pozorno opazovanje odnosov
- zaupanje vase

Stran 1 od 2 461 besed slovenščina

Video call interface showing four participants: SSOM_BOSTJAN, Renato Flis, Stevan Čukalac, and Petra. The status bar indicates "You are screen sharing" and "Stop Share".

- Refleksije učitelja

Fotografija se je izkazala kot izjemno sredstvo za lažje izražanje mnenj. Dijaki so v večini foto zgodb vpletli osebne zgodbe sebe in drugih. Da so te zgodbe nastale, je bilo neobhodno pozorno spremljanje odnosov in vživljanje v njihov vsakdan.

- Refleksije umetnika

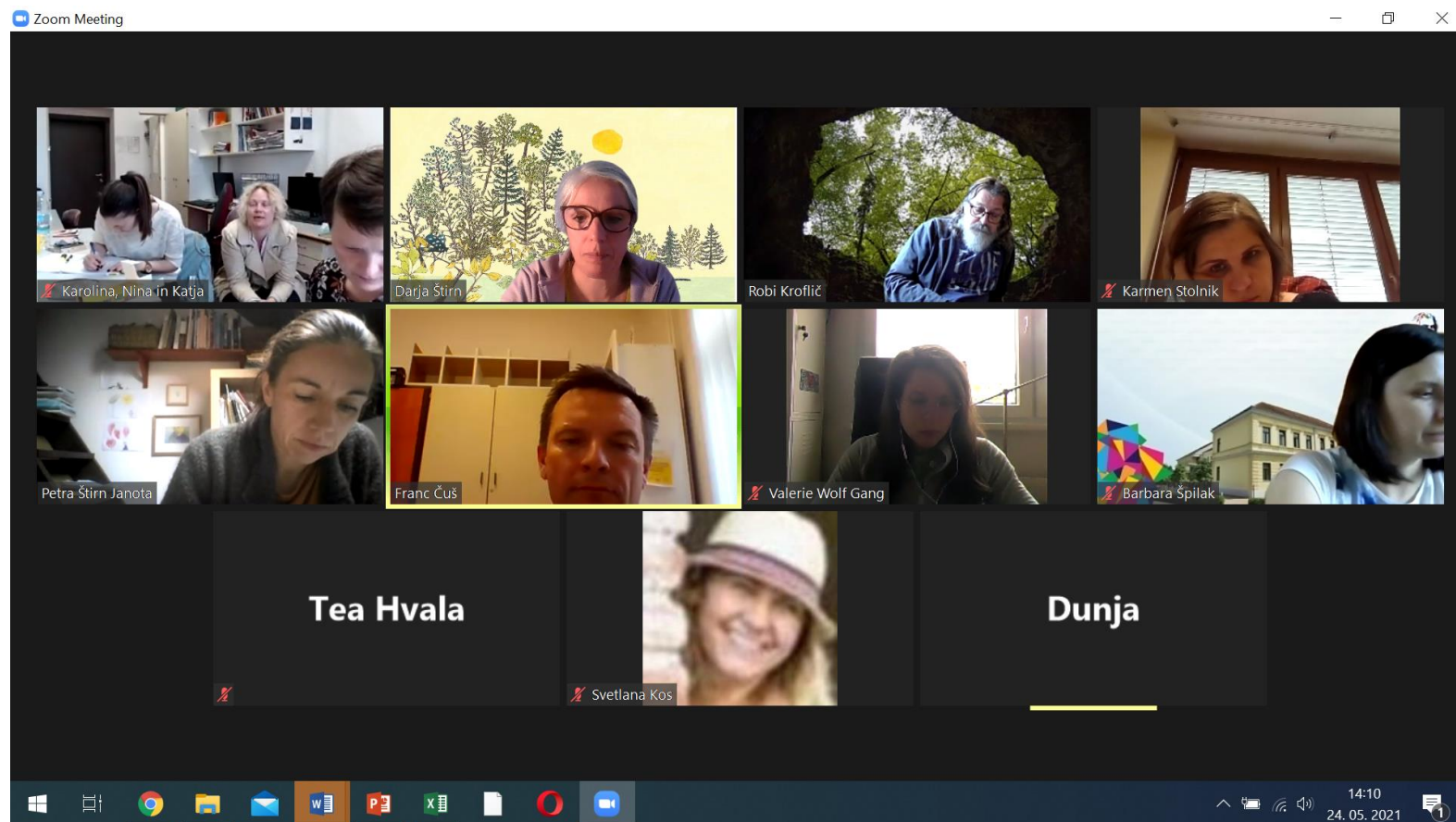
*V fotozgodbah, ki so nastale v okviru fotodelavnice z naslovom Duh našega časa, so dijaki in dijakinje pripovedovali predvsem o življenju med zaprtjem države, omejevanjem stikov in druženja. **Kar nekaj zgodb je obravnavalo depresijo, praznine, odtujevanje in osamljenost, s čimer so iz prve roke izpričale posledice zaprtja države in omejevanja stikov, kot ga občutijo mladi.** Navsezadnje je tudi potek fotodelavnice pogosto pričal o duhu časa. Srečevali smo se z odsotnostjo dijakov za izklopljenimi kamerami in mikrofoni Zooma, neodzivnostjo nad vprašanji, počasnim oddajanjem fotografij in predvsem pomanjkanjem fotografij, kar je hkrati pričalo tudi o pomanjkanju dogajanja, aktivnosti in seveda druženja v življenjih dijakov in dijakinj. Večina jih je navsezadnje fotozgodbo odlično izdelala in **po pogovorih z avtorji menim, da je za mnoge proces izdelave tekom delavnice postal način osmišljanja svojih občutenj, njihova validacija in neke vrste lajšanje teže našega časa, mogoče celo terapija.***

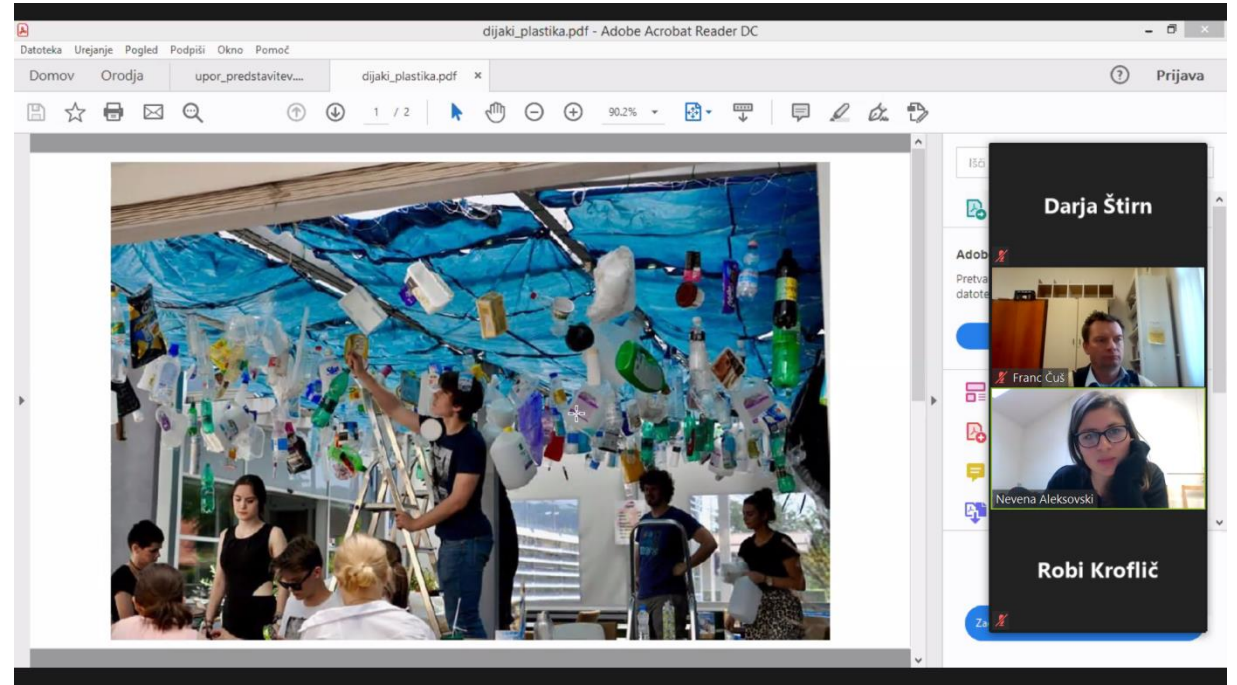
Vzpostavljanje aktivne drže v svetu in naslavljanje problemov, povezanih z digitalizacijo življenja in izobraževanja

- Preko umetnosti smo želeli spodbujati subjektifikacijo otrok in mladostnikov, **vzbuditi željo po eksistiranju v svetu kot subjekti.**
- »Pri vzgoji in izobraževanju skozi umetnost ne gre za spodbujanje ekspresij (izražanj), temveč za to, da otroke in mladostnike vključimo v dialog s svetom, da ... v njih prebudimo željo biti v svetu, s svetom in ne samo s samim seboj. Tako lahko njihove ekspresije (izražanja) 'srečajo' svet – materialno in socialno, in takšna srečevanja lahko pomenijo vstopno točko za premišljevanje, kaj pomeni bivati v svetu ... na način biti v svetu, brez da zasedem center sveta.« (Biesta 2015)

Upor, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer

(1. letnik, učitelji/ce: Franci Čuš, Katja Peršak Hajdinjak, Nina Balažek, Tanja Trajbarič, Lopert, Karolina Erjavc, Jernej Jakelj, Dunja Zupanec, Ludvik Rogan, Barbara Špilak, Tatjana Rozmarič Poštrak, Svetlana Kos; umetniki/ce in KU: Kino art mreža, Koroška galerija likovnih umetnosti, publicistka Tea Hvala, slikarka Nevena Aleksovski, multimedijka umetnica Valerie Wolf Gang, fotograf Matej Peljhan, plesalec Žiga Kranjčan, režiser Andrej Jus, glasbenik Peter Kus

Projekt: Družbeni angažma - Upor

kulturno - umetniške vsebine, 1. letnik GFML

Tok

Delo na predavanjih

Osebe

Ocene

Nevena Aleksovski

29. mar.

Nekaj fotografij iz vizualne delavnice izdelovanja fanzina. Bilo je super :) Lep pozdrav vsem!

DSC_2518.JPG

Slika

DSC_2520.JPG

Slika

DSC_2525.JPG

Slika

DSC_2527.JPG

Slika

DSC_2528.JPG

Slika

DSC_2529.JPG

Slika

DSC_2533.JPG

Slika

DSC_2534.JPG

Slika

DSC_2535.JPG

Slika

DSC_2536.JPG

Slika

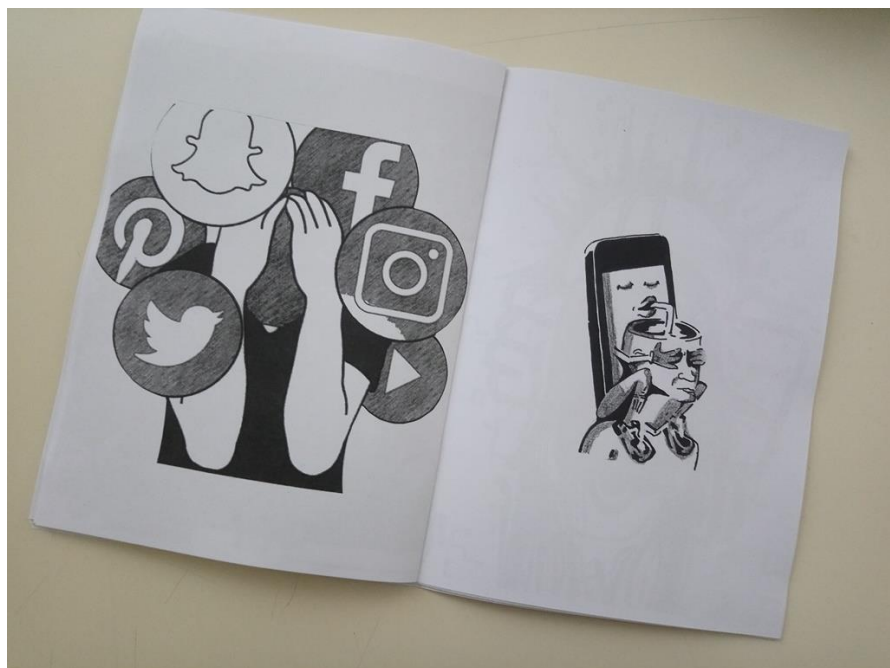
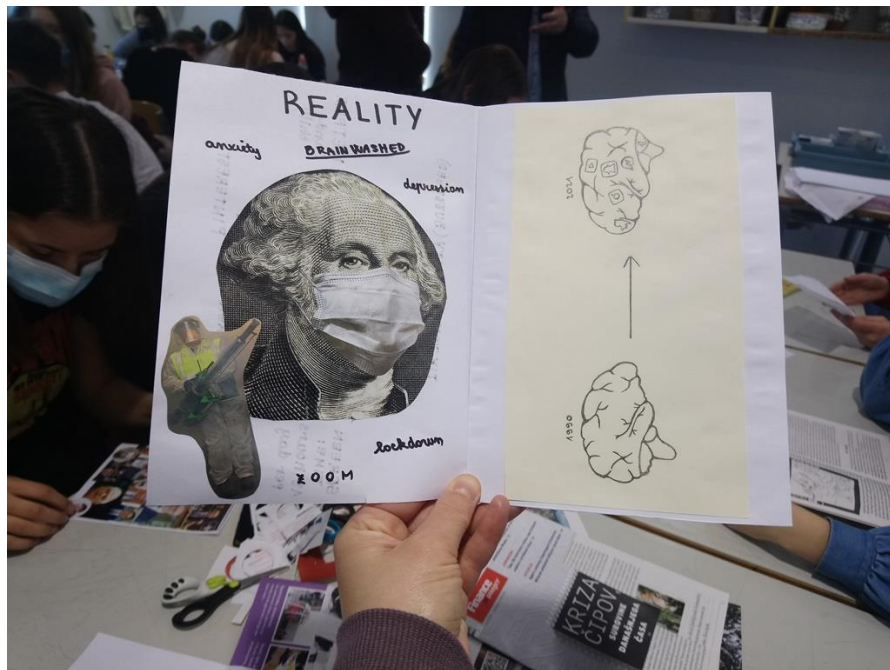

Če bi bilo jutri konec sveta, potem bi svet bil boljši.
Če bi bil svet pravičen, potem bi se odprle šole.

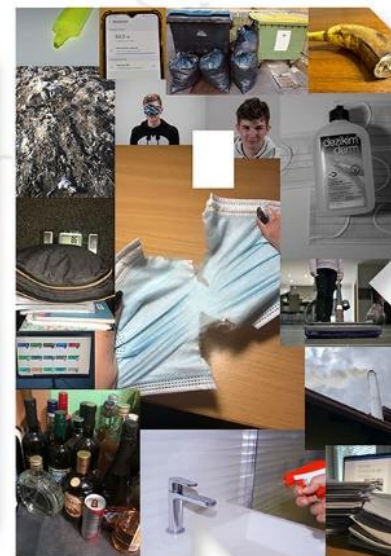
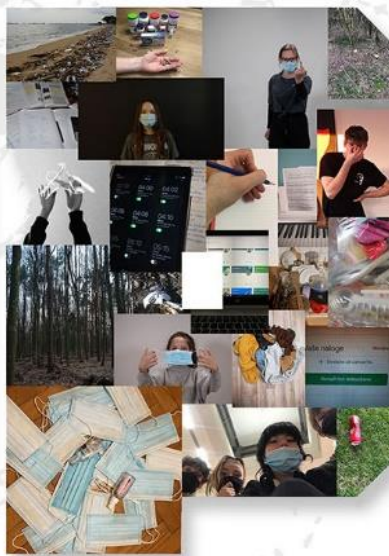

My body, my choice!
Narave ne damo!
Ustavimo homofobijo!
Kdor ne dela, naj vsaj jé!

Ustvarjanje fanzinov - ZINov

DRUŽBENI ANGAŽMA

PRIHODNOST ŽELIMO TUDI ZASE

z umetnostjo opozarjamo na probleme sedanjosti

dijaki 1. letnika GFML pod mentorstvom učiteljev in umetnikov

sreda, 2. junija 2021, od 10.30 dalje

Ljutomer: Glavni trg in Gimnazija Franca Miklošiča

SKUM

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

PETIDA

Operacijo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

- Refleksije dijakov

Umetnost me je nagovorila k razumevanju upora in k akciji tako, da sem pomislila, da se meni nekatere stvari tudi ne zdijo prav in sem dobila motivacijo za preprečitev tega. Izrazila sem se s pomočjo govora, ki sem ga napisala. Razmišljala sem predvsem o nasilju med fantom in punco, na kar nas je tudi opomnila umetnica, s katero smo ustvarjali. Pomagala mi je nadgraditi govor in je podpirala mojo idejo.

Zame je tema Upor bila zelo zanimiva, saj sem se skozi ples borila proti težkim čarom, ki so ~~se~~ bili zadnje leto. Zame je ta način bil zelo funkcionalen, saj sem se z plesnimi gibi zelo sprostila in sem našla nek mir pri sebi. Ta način mi je bil zelo v oporo, saj je hkrati pri sprostitvi prinesel obilo zabave z prijatelji v šoli. Pridobila sem nek plesni način, ki mi zelo pomaga pri sprostitvi, da pozabim na šolo in uživam v trenutku. Mislim, da je vsakemu izmed nas meka vrsta, ki si jo ~~on~~ izbral bila v zelo veliko pomoč,

- Refleksija učitelja

... predvsem me je presenetila njihova pripravljenost do razgovora in deljenja svojega razmišljanja

- Refleksija umetnice

Glede na »karantenski«, čas v katerem so se znašli dijaki, sem dobila vtis, da je tema digitalizacije zanje zelo aktualna. Mladi so aktivnosti projekta videli kot priložnost, da spregovorijo o svojih težavah v času karantene in šolanja na daljavo. Kot glavno težavo so videli odvisnost od tehnologije in vse posledice, ki to prinaša, predvsem pri medsebojnih odnosih in duševnem zdravju. Skozi ilustracije in kasneje stenske poslikave so omenjene težave izrazili na zelo večč in stilsko zrel način.

Poglabljanje učnih vsebin z rabo umetniških jezikov (metafor)

- V vsebini, ki so jo poimenovali *Metaforika telesa*, so dijaki celosten pogled na človeka izražali skozi metafore besed in podob. Z uspešnim medpredmetnim povezovanjem slovenščine, športne vzgoje in anatomije so dijaki ob podpori umetnika in profesorjev povezovali svoje znanje o delovanju organov z občutenjem sebe in iskali načine, kako skozi podobe in frazeme izraziti doživljanje sebe v svetu.
- To je dijake povezalo, jih podprlo, še posebej jim je bila v pomoč **raba metafore kot tiste, ki dopušča, da vzniknejo novi svetovi, da se razširi horizont lastnega samo-razumevanja** (Ricoeur 1991),
- Ali kot zapiše Veà Vecchi, **metafora vzpostavlja raziskovalni odnos z realnostjo in »...našim mislim dovoljuje, da se odprejo in zlomijo rigidne meje, ki so običajno postavljene; o njej razmišljam kot o 'prazničnem mišljenju' ... «** (Vecchi 2010).

Metaforika telesa, **Srednja zdravstvena šola Slovenj Gradec** (2., 3., 4. letnik ZN, učiteljice: Brigita Rapuc, Darja Skutnik, Sabina Jurhar, Lucija Kmpan; umetnik: fotograf Luka Dakskobler)

Žile so kot cesta, ki vodi kri po telesu. Poznamo vene ter arterije. Arterije ležijo globlje v tkivu, vene so bližje površju. Arterije prenašajo po telesu kri bogato s kisikom, medtem ko vene prenašajo kri z ogljikovim dioksidom ter odpadnimi snovmi.

PLJUČA

Življenje se prične z vdihom in konča z izdihom. To naloga nam omogočajo dihalna. Osrednji organ dihal so pljuča, v katerih se vrši izmenjavo plinov med krvjo in zrakom. Ostali deli dihal služijo za prehod zraka. Pljuča so parenhimatozni organ, zgrajen iz bronhialnega vejčja, žila in veziva. Vstaja v prsni votlini, torej v samem osrčju telesa, za varovanje z ognjudjem rebler.

Drevesa so pljuča planeta, saj parabolajo ogljikov dioksid in proizvajajo kisik.

Bronhiji so sestavljeni iz številnih tanjših vej, ki so zgrajene enako kot sapnik. Sapnik izhaja iz grla navzdol, do četrtega prsnega vretenca, kjer se razcepi v dve sapnici, ki se končata ob pljučni lini. Ograjje je iz podkvaslo oblikovanih hrustančastih obročev, ki so med seboj povezani z vezivom in gladkim mišičjem. Obroč je odprt proti požiralniku, da se ta pri požiranju večjega zalogaja hrane lahko razširi. Sluznica prekrivajo nižetelke in ima veliko žlez. Sapnica se naprej cepijo v roženjake sapnice, ti pa v segmentalne. Ti se cepijo dalje v dihalne bronhiole, od katerih potekajo alveolarni vodi, ki imajo izrastke, alveolarne vrečice, iz katerih se bočijo številni pljučni mešički.

Pljučni mešički so razširitev najtanjših vejic. Napolnjeni so z zrakom in v njih se izmenjujejo kisik in ogljikov dioksid med krvjo in zrakom. Najtanjše vejice in mešički sestavljajo respiratorno površino pljuč, kjer se izmenjujejo plini. Izmenjava plinov poteka skozi respiratorno membrano po načelu difuzije.

Posledice dolgotrajnega kajenja so lahko kronične.

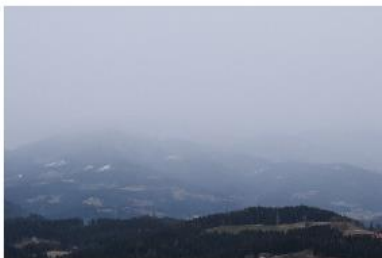
Rak na dihalih, ki ga v večini povzroča kajenje, je ena izmed najpogostejših posledic. V nekaterih primerih, na primer pri raku grla, je potrebno narediti operativno linijo, skozi katero lahko dovede spet normalno dila.

Rastline proizvajajo kisik, da lahko živimo, dihamo.

Živa bitja ogljikov dioksid vračamo rastlinam in ponovi se cikel kroženja.

Zrak ima veliko vlago v našem življenju, zato je prav, da veliko hadimo v naravo, saj je zrak v mestu bolj onesnažen.

Ali je smrt še vedno absurdna, če vemo, da eločaka vsakega? Z vsakim izdihajem smo ji bližje, z vsako stotinko stopino en korak proti njej.

Pomembno je, da se začnemo hitro zavedati vpliva slabih navad ter pomislimo nase, na druge, in seveda tudi na naravo – pljuča planeta.

SAAŠA KELC

- Refleksije dijakov

„Veliko smo ponovili glede snovi pri anatomiji, saj bomo to tudi potrebovali, dijaki pa osvežujemo znanje iz treh predmetov. Projekt se mi je zdel zanimiv, fotograf se je osredotočil na vsakega dijaka posebej, kar je bilo v zelo veliko pomoč.“

„Snov smo bolje razumeli, saj smo se bolj poglobili in si organe tudi na drugačen način razložili.“

- Refleksija umetnika

Seveda, to ni bilo lahko, v primežu epidemije in raznoraznih omejitev, pa še toliko težje. Čeprav je uspešna metaforika v fotografiji ji težka, saj mora biti interpretativno pravilno izpeljana, da gledalec izlušči pomen, nam je uspelo, saj so nastale poleg dobrih dokumentarnih fotozgodb, ki nas osveščajo o skrbi za zdravje, tudi metaforične fotozgodbe. Uspeli smo zaradi vztrajnosti dijakov, ki so se vedno znova vračali k istemu vidiku zgodbe, da bi naredili najboljše, kar lahko. In bolj, ko so bili angažirani, zagnani in kreativni, bolje so razmišljali o svoji temi in dosegali cilje.

- Refleksije učiteljic

*Kljub temu pa sem **bila prijetno presenečena nad vztrajnostjo in tenkočutnim opazovanjem nekaterih dijakov, saj so nastale čudovite fotozgodbe, skozi pripise k fotografijam pa so se naučili marsikaj o delovanju človeškega telesa, ponekod pa že pridobljeno znanje tudi utrdili. Izražali so se s frazemi, besede v prenesenem pomenu pa so stalnica njihovih zgodb.***

*Dijaki so **pri urah športne vzgoje z izjemno radovednostjo raziskovali zmožnosti svojega telesa in opazovali spremembe,** ki so nastale ob povečani športni aktivnosti. Povečalo pa se je tudi zanimanje za zdravo prehrano, predvsem pred in po vadbi.*

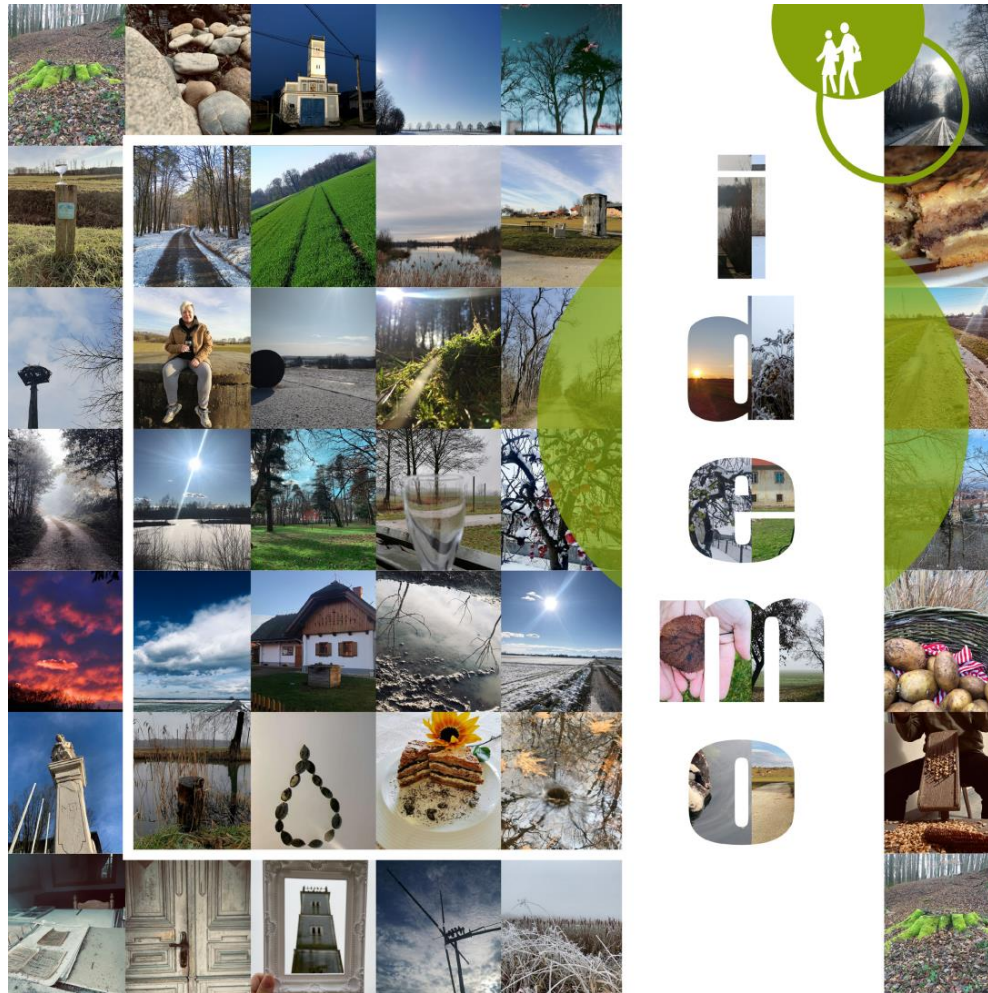
*Projekt SKUM je resnično obogatil moj predmet. Pri rednem pouku nam dejansko zmanjka časa za poglobljeno spoznavanje in razumevanje našega telesa. Tukaj smo imeli priliko na malo drugačen način poglobiti znanje. Se posebej pa moram izpostaviti **dve dijakinji, ki sta bili po znanju tekom šolanja slabši in v razredu tudi bolj tihi, med projektom pa sta izstopali kot avtorici najboljših fotozgodb.***

Učne vsebine povezati z učenjem v realnem okolju

- **Vsebine iz učnih načrtov je pomembno povezovati s pojavi iz lokalnega okolja, učenje pa vsaj deloma iz šol in domačih sob prenesti v realno okolje.**
- Zasnovali smo projekt *Tudi naš kraj je del Slovenije*, ki problemsko povezuje šolske aktivnosti pri predmetih turizem, slovenščina, angleščina, zgodovina in matematika.
- Dijaki so skozi fotografije in zapisane zgodbe raziskovali vasi in mesta, v katerih živijo, pridobivali o njih verodostojne informacije, hkrati pa so vstopili vanje osebno, s pogledi, ki so zanje pomembni, ki njim predstavljajo lepo, z opisi, ki osmišljajo njihovo delovanje in bivanje v kraju in jih bogatijo. Na ta način so se vzpostavljale povezave med informacijami, osebnimi stališči in oblikovanjem pomenov ter kontekstualizacija šolskega znanja (Kroflič 2020), hkrati pa se je oblikovala učna skupnosti, v kateri so dijaki izmenjevali svoje poglede, izkušnje in znotraj katere se je dogajalo tudi preverjanje učnih dosežkov.

Tudi moj kraj je del Slovenije, **Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci**

(3. in 4. letnik SSI, smer turizem, učitelji: Elvira, Štumpf, Zdenka Jelenovec, Jerneja Matjašič, Mateja Rožanc Zemljič, Tanja Škrilec Švegl, Darja Zlatnik, Alojz Gabor, umetniki: Terra Vera – Jana Milivojević, fotograf Tadej Bernik, pripovedovalka Špela Frlic)

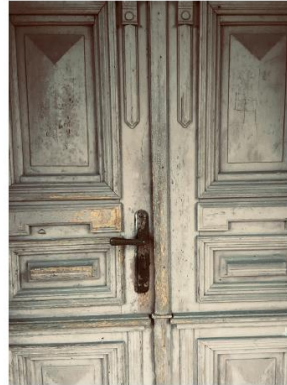
Spletni vodič po Pomurju

http://ssgtr.si/?page_id=702

© Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci

V severozahodnem delu Prekmurja leži majhna vas, imenovana Žižki. Imajo bogato zgodovino, ki je vidna v še ohranjenih zgradbah, kot so samostan šolskih sester, kapelica sv. Florjana in stari vaški gasilski dom. Znani so kot vas gasilske zgodovine, saj tukaj že več kot devetdeset let deluje prostovoljno gasilsko društvo, v katerem vsi, od najmlajših do najstarejših, sodelujejo na občinskih, regijskih in državnih gasilskih tekmovanjih.

Hkrati so Žižki znani tudi kot vas, v kateri je možno vse popraviti, vse kupiti ter se mimogrede tudi okrepčati. Poleg znamenitosti nudijo storitve še samostojni podjetniki, tako imajo mesnice, avtomehanične delavnice, steklarstvo, kovinarstvo in številne druge storitve. Domačini pozdravijo vse obiskovalce in popotnike, ki se peljejo ali pešajo skozi vas. Ob vsakoletnem proščenju prirejajo veselice, na katere prihajajo obiskovalci iz bližnje in daljne okolice ter se povesejijo do zgodnjih jutranjih ur.

In the northwestern part of Prekmurje lies a small village called Žižki. They have a rich history that is visible in the still preserved buildings, such as the convent of the school sisters, the Chapel of St. Florjan and the old village fire station. They are known as the village of firefighting history, as a voluntary firefighting association has been operating here for more than ninety years, in which everyone, from the youngest to the oldest, participates in municipal, regional and national firefighting competitions.

At the same time, Žižki is also known as a village where you can fix everything, buy everything and, by the way, get stronger. In addition to attractions, the services are also offered by independent entrepreneurs, so they have butchers, car repair shops, glassmaking, metalworking and many other services. The locals welcome all visitors and travelers who drive or walk through the village. At the annual farewell, they organize festivities, which are attended by visitors from near and far and rejoice until the early morning hours.

- Refleksija dijakov

*Brošuro Idemo smo izdelali v okviru projekta SKUM kot inovativni turistični produkt na temo Tudi moj kraj je del Slovenije. Z njo želimo predstaviti kulturno avtentičnost našega domačega kraja. Preko spleta smo se tedensko srečevali z učitelji in umetniki. Sproti smo dobivali navodila, obenem pa so umetniki spremljali naš napredek. Pogovarjali smo se o raznih turističnih temah in doživetjih, si ogledali temam primerne spletne strani in videoposnetke ter gradili na doživetjih v naših krajih. Proučevali smo lokalno turistično ponudbo v Pomurju in ugotavljali, kako bi jo čim bolje razvijali. **Skozi projekt smo podrobneje spoznali naše domače kraje, naredili zanimive zapise, fotografije, intervjuje in gradili na določenih področjih, kot so vodenje, promocija, vizualizacija ter lokalno povezovanje.***

V okviru projekta je bil način poučevanja in dela bolj sproščen. Izkušnje, ki smo jih dobili pri snovanju te brošure, nam bodo zelo koristile, zato smo hvaležni umetnikom in ostalim našim mentorjem, ki so nam dali pomembne smernice, znotraj katerih smo se sami odločali, kaj in kako bomo delali.

- Refleksija umetnikov

*Med oktobrom 2020 in marcem 2021 smo skupaj z dijaki Srednje šole za gostinstvo in turizem Radenci, v okviru projekta SKUM, razvijali nove itinerarije v domačih okoljih udeležencev širom Pomurja. **Teme in usmeritve za razvoj itinerarijev smo črpali iz lokalne zgodovine, osebnih zgodb in izkušenj vpetosti mladih v prostore, ki jih obdajajo. Raziskovali smo širino in raznolikost svetov pred lastnim pragom in hkrati »udomačevali« pojme odgovornega, trajnostnega in vključujočega turizma. Na ta način smo dokazali, da lahko potujemo celo takrat, ko smo omejeni z našimi občinami, če se le dovolj poglobimo v zgodbe, ki nas obdajajo. Dijaki so zgodbe razvijali tako v pisani besedi kot tudi vizualnem jeziku oz. fotografijah. Kje nastajajo najboljše fotografije? Tam, kjer se dobro počutimo. Posebnosti krajev so tako zaživele v novi podobi. Dijaki so zgodbe zasledovali, jih našli in ponotranjili, jim vdihnili novo življenje. Zdaj je čas, da jih na pristen in doživet način delijo z obiskovalci.***

Dosežke projektov predstaviti širši javnosti v lokalnem okolju

- Eden od ciljev projekta SKUM je krepitev vrtca oziroma šole kot kulturnega stičišča v lokalnem okolju. S tem VIZ
 - obogati kulturno življenje v domačem kraju,
 - otroci in mladostniki pa bolje osmislijo pomen lastnega umetniškega ustvarjanja, saj s tem pokažemo, da njihovo ustvarjanje jemljemo resno.

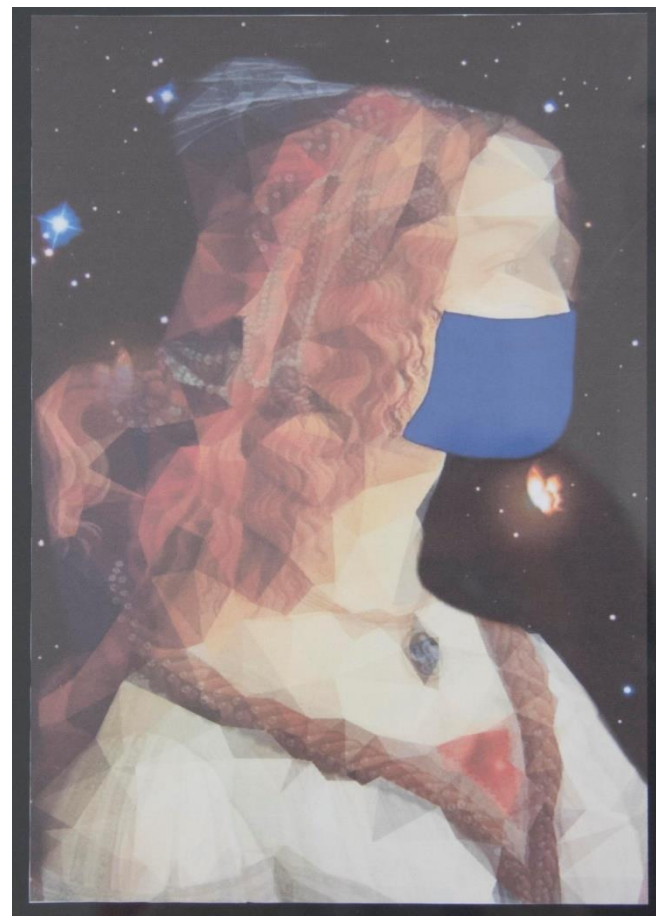
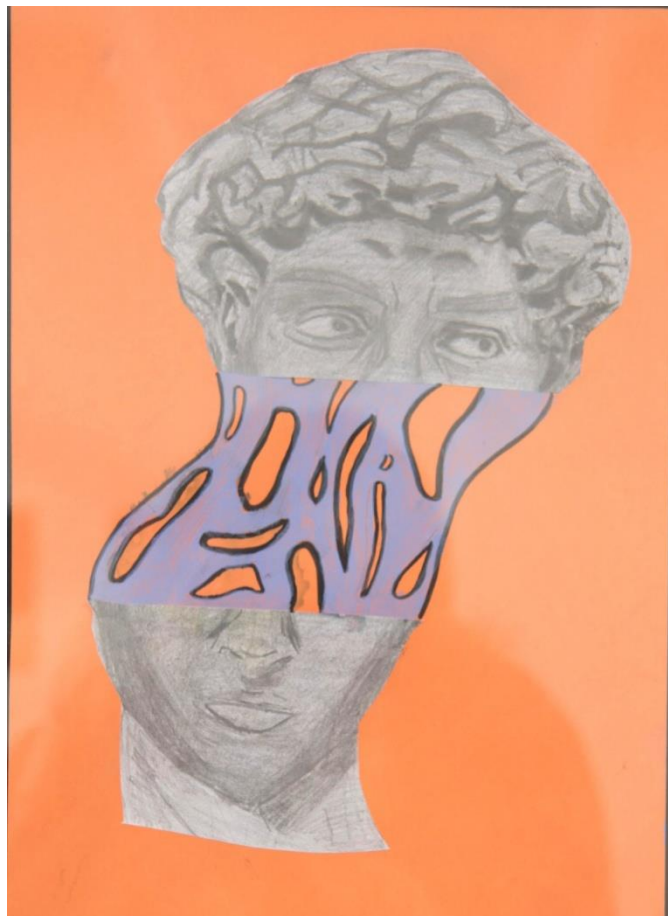
Upor – shod mladih na mestnem trgu v Ljutomeru

© Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer

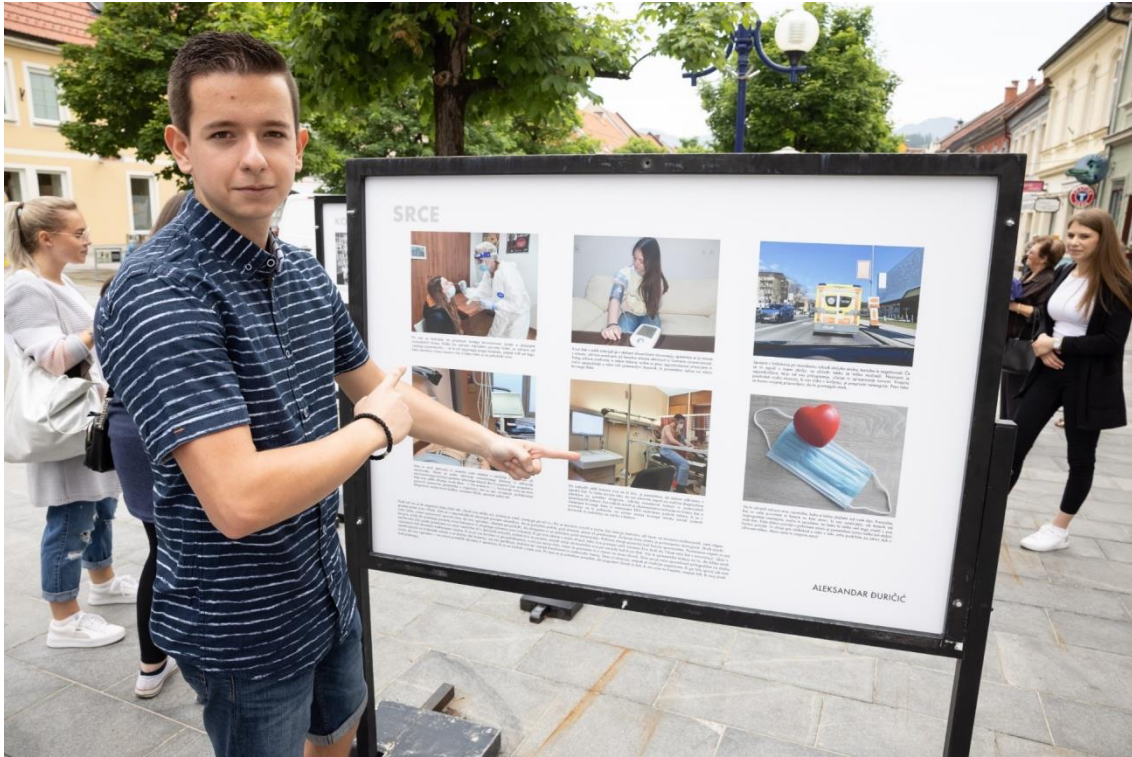

© Gimnazija Frana Miklošiča Ljutomer

Metaforika teles – razstava fotozgodb v mestnem središču Slovenj Gradca

© Srednja zdravstvena šola Slovenj Gradec

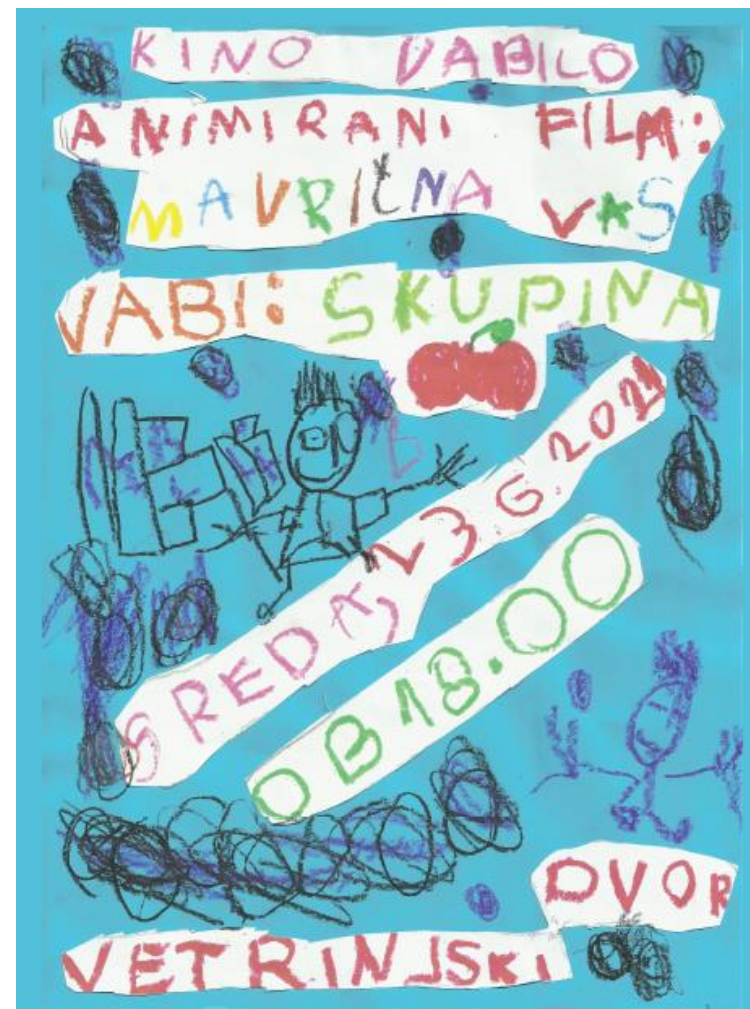
Idemo – predstavitev turističnega vodiča po Pomurju na dvorišču šole

Mavrična vas – Premiera animiranega filma v Vetrinjskem dvoru v Mariboru

© Vrtec Ivana Glinška Maribor

Zaključna misel

- Usmerjena upornost zoper tradicionalne kulturne kode se pri mladih pojavi takoj, ko se ti izoblikujejo kot posebna družbena skupina, ki se nahaja med otroštvom in polnim prevzetjem odgovornosti odraslih oseb.
- Podobni procesi so značilni tudi za nova estetska gibanja v tem obdobju, ko poskušajo prihajajoči umetniki uveljaviti svoje estetske koncepte, pa jih zato etablrana umetniška skupnost ne sprejme v svoje okvire. Ikoničen primer je ustanovitev *Salona zavrnjenih* leta 1863 v Parizu.
- Živimo v času, ko nas ukrepi zoper pandemijo Covid-19 silijo v socialno izolacijo, hkrati pa se prebuja angažiranost mladih, ki jo moramo v šoli podpreti!